

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР
ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ
ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ»

За загальною редакцією
К. Б. Левченко, К. В. Павліченко, В. В. Черня

Київ
2020

УДК 343.97:343.6
Н 340

*Рекомендовано до друку Вченою радою Національної академії
внутрішніх справ 26 серпня 2020 року (протокол № 18)*

*Текст Закону України
«Про запобігання та протидію домашньому насильству»
зі змінами станом на 20 травня 2020 року*

Науково-практичний коментар Закону України «Про
НЗ40 запобігання та протидію домашньому насильству» / кол. авт. ;
за заг. ред. К. Б. Левченко, К. В. Павліченко, В. В. Чернея. –
Київ : МВС України ; Нац. акад. внутр. справ, 2020. – 396 с.

ISBN 978-617-7627-39-4

У коментарі проаналізовано положення Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» з посиланням на низку міжнародно-правових документів, законодавчих і відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів різного рівня, матеріали правозастосовної та судової практики, наукові джерела.

Видання може бути корисним для працівників Національної поліції України, прокуратури, інших інституцій, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, суддів, адвокатів, представників громадських правозахисних організацій, наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, а також усіх, хто зацікавлений у захисті прав й інтересів осіб, які постраждали від насильства.

У цьому коментарі висловлено виключно погляди авторів. Вони не обов'язково збігаються з офіційною позицією Консультативної місії ЄС в Україні.

УДК 343.97:343.6

ISBN 978-617-7627-39-4

© МВС України, НАВС, 2020

Авторський колектив:

Акімов М. О. – к.ю.н., доц., доцент кафедри кримінального права НАВС (ст. 29, 31);

Александренко О. В. – к.ю.н., доц., науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем криміналістичного забезпечення та судової експертології НАВС (ст. 16);

Андросюк В. Г. – к.психол.н., проф., провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень НАВС (ст. 18);

Андрущенко І. Г. – к.ю.н., доц., професор кафедри фінансового права та фіскального адміністрування НАВС (ст. 32);

Аносова Ю. В. – к.ю.н., юристка ГО «Ла Страда-Україна» (ст. 17, 20, 23, 34);

Білянська Н. В. – к.ю.н., доц., професор кафедри цивільного права і процесу НАВС (ст. 30);

Боровська І. А. – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права і процесу НАВС (ст. 3);

Братель С. Г. – к.ю.н., доц., професор кафедри поліцейського права НАВС (ст. 10);

Бреус С. М. – к.ю.н., директор Четвертого Київського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, (ст. 13, 14);

Бугайчук К. Л. – д.ю.н., доц., завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності ХНУВС (ст. 33, 34);

Галкіна О. М. – к.ю.н., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності ХНУВС (ст. 34);

Демедюк Ю. Г. – керівник експертної групи з питань позашкільної освіти МОН (ст. 11);

Джафарова О. В. – д.ю.н., проф., професор кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування ХНУВС (ст. 4);

Джужа А. О. – д.ю.н., професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС (ст. 3);

Дударець Р. М. – к.ю.н., заступник начальника Головного слідчого управління НПУ України (ст. 26, 27, 28);

Зеленяк П. А. – д.ф.п., викладач циклу загальних та кримінально-правових дисциплін Київського центру первинної професійної підготовки «Академія поліції» НАВС (ст. 6);

Івашенко В. О. – к.ю.н., доц., професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС (ст. 2);

Калашник О. А. – президентка ГО «Ла Страда–Україна» (2018–2020) (ст. 17, 20, 23, 34);

Качинська М. О. – к.ю.н., доц., доцент кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування ХНУВС (ст. 25);

Козаченко Г. В. – д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансового права та фіскального адміністрування НАВС (ст. 32);

Козуб Л. І. – представниця Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (ст. 21);

Копан О. В. – д.ю.н., проф., провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності НАВС (ст. 33);

Корж Є. М. – к.ю.н., с.н.с., старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції НАВС (ст. 27);

Корольчук В. В. – к.ю.н., с.н.с., провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності НАВС (ст. 9, 15);

Крісткова В. – старший радник з питань правової реформи Консультативної місії Європейського Союзу в Україні (ст. 26);

Кулакова Н. В. – к.ю.н., доц., професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС (ст. 5, 6);

Левченко К. Б. – д.ю.н., к.філософ.н., проф., Урядова уповноважена з питань гендерної політики (ст. 21);

Левченко Ю. О. – к.ю.н., доц., завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС (ст. 4);

Легенька М. М. – д.ф.п., віце-президентка ГО «Ла Страда–Україна» (ст. 17, 20, 21, 23, 34);

Лук'янець В. С. – к.ю.н., доц., помічниця ректора з гендерних питань, професор кафедри конституційного права і прав людини НАВС (ст. 9, 15);

Лупало О. А. – к.ю.н., доц., професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС (ст. 7, 8);

Мироненко В. П. – к.ю.н., доц., професор кафедри цивільного права і процесу НАВС (ст. 22);

Миронюк Т. В. – к.ю.н., доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС (ст. 4);

Мінченко С. І. – д.ю.н., габілітований доктор правничих наук (Республіка Польща), с.н.с., проф., перший проректор з навчально-методичної та наукової роботи Національної академії прокуратури України (ст. 1, 3);

Павліченко К. В. – заступниця Міністра внутрішніх справ України (ст. 26, 27, 28);

Пастух І. Д. – к.ю.н., доц., завідувач кафедри публічного управління та адміністрування НАВС (ст. 11, 12, 31);

Пашковська М. В. – к.ю.н., с.н.с., старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції НАВС (ст. 24, 26, 27);

Попов Г. В. – д.ю.н., директор Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України (ст. 3);

Савченко А. В. – д.ю.н., проф., завідувач кафедри кримінального права НАВС (ст. 28);

Садченко М. М. – к.ю.н., доцент кафедри фінансового права та фіскального адміністрування НАВС (ст. 32);

Святокум І. О. – науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності ХНУВС (ст. 33);

Стрельченко О. Г. – д.ю.н., доц., професор кафедри публічного управління та адміністрування НАВС (ст. 12);

Тичина О.М. – науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності НАВС (ст. 29, 31);

Федоровська Н. В. – старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції НАВС (ст. 26, 27, 28);

Черней В. В. – д.ю.н., проф., ректор НАВС (ст. 24, 25);

Чернявський С. С. – д.ю.н., проф., проректор НАВС (ст. 24, 25);

Шевченко А. М. – експертка з питань спеціалізованих правоохоронних органів Консультативної місії Європейського Союзу в Україні (ст. 26);

Юрченко-Шеховцова Т. І. – науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень НАВС (ст. 19)

ПЕРЕДМОВА

Серед стратегічних пріоритетів діяльності державних правоохоронних інституцій, зокрема Міністерства внутрішніх справ і Національної поліції України, безумовним є запобігання та протидія домашньому насильству.

Випадки психічного, фізичного, сексуального та економічного насильства в родинях принижують честь і гідність, призводять до розладів здоров'я, загрожують тяжкими наслідками. Статистичні дані засвідчують тенденцію до збільшення кількості зареєстрованих фактів учинення правопорушень й інших подій, пов'язаних із домашнім насильством, проте реальні масштаби цього високолатентного явища складно оцінити об'єктивно. Ситуація загострилася у зв'язку з поширенням території України глобальної пандемії COVID-19.

Прийняття Закону України «Про запобігання домашньому насильству» (від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII) стало вирішальним кроком у запровадженні довгоочікуваних новацій стосовно юридичного інструментарію забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, охорони дитинства, соціальної роботи із сім'ями та молоддю, захисту осіб, які стали жертвами кривдників, та ефективного реагування на такі вияви з боку правоохоронців. Суттєво розширено правові засоби превентивного впливу на потенційних правопорушників підрозділами Національної поліції. Запроваджено критерії кваліфікації домашнього насильства саме як кримінального правопорушення (ст. 126¹ КК України), криміналізовано також невиконання обмежувальних заходів або обмежувальних приписів і непроходження програми для кривдників (ст. 390¹ КК України).

Зазначені й інші законодавчі новели, зокрема в галузях адміністративного, цивільного та сімейного права, потребують доктринальних роз'яснень для практичного застосування всіма уповноваженими суб'єктами. Саме тому до складу авторського колективу з підготовки коментаря, крім науковців закладів вищої освіти МВС України, залучено також представників органів влади й експертів авторитетних міжнародних організацій.

Автори й упорядники висловлюють вдячність фахівцям Національної поліції України, зокрема Головного слідчого

управління, департаментів превентивної діяльності та патрульної поліції, а також Управління з дотримання прав людини, за активну допомогу у фаховому відборі й експертному обговоренні матеріалів коментаря. Засвідчуємо готовність змістовно доповнювати текст видання відповідно до зауважень і пропозицій від широкого кола користувачів.

Сподіваємося, що запропонована праця сприятиме ефективній реалізації публічними інституціями положень законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству, посиленню захисту прав громадян, зміцненню гарантій безпеки суспільства й держави.

Катерина Павліченко, заступниця Міністра
внутрішніх справ України

Катерина Левченко, д.ю.н., к.філософ.н., проф.,
Урядова уповноважена з питань гендерної
політики

Володимир Чернєй, д.ю.н., проф., ректор
Національної академії внутрішніх справ

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	12
Стаття 1. Визначення термінів	12
Стаття 2. Законодавство про запобігання та протидію домашньому насильству	25
Стаття 3. Сфера дії законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству	31
Стаття 4. Основні засади запобігання та протидії домашньому насильству	43
Стаття 5. Основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	62
Стаття 6. Суб'єкти, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	63
РОЗДІЛ ІІ. СУБ'ЄКТИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	82
Стаття 7. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	82
Стаття 8. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	99
Стаття 9. Повноваження органів опіки та піклування, служб у справах дітей у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	131

Стаття 10. Повноваження уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	135
Стаття 11. Повноваження органів управління освітою, навчальних закладів та установ системи освіти у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	152
Стаття 12. Повноваження органів, установ і закладів охорони здоров'я у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	166
Стаття 13. Повноваження центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	180
Стаття 14. Повноваження загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб	184
Стаття 15. Взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	191
Стаття 16. Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі	195
Стаття 17. Участь заінтересованих суб'єктів, що надають соціальні послуги із запобігання та протидії домашньому насильству	217

РОЗДІЛ III. ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Стаття 18. Завдання у сфері запобігання домашньому насильству	234
Стаття 19. Заходи у сфері запобігання домашньому насильству	241

РОЗДІЛ IV. НАДАННЯ ДОПОМОГИ ТА ЗАХИСТУ ПОСТРАЖДАЛИМ ОСОБАМ	250
Стаття 20. Надання допомоги та захисту постраждалим особам	250
Стаття 21. Права постраждалих осіб	264
Стаття 22. Права постраждалої дитини.....	277
Стаття 23. Виконання програм для постраждалих осіб	287

РОЗДІЛ V. СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	293
Стаття 24. Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству.....	293
Стаття 25. Терміновий заборонний припис стосовно кривдника	296
Стаття 26. Обмежувальний припис стосовно кривдника	301
Стаття 27. Взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи	316
Стаття 28. Виконання програм для кривдників	323

РОЗДІЛ VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	331
Стаття 29. Відповідальність за вчинення домашнього насильства	331
Стаття 30. Відшкодування матеріальних збитків і моральної шкоди, завданих унаслідок вчинення домашнього насильства	337
Стаття 31. Відповідальність посадових осіб за недотримання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.....	340

РОЗДІЛ VII. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОДІВ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	347
Стаття 32. Фінансування витрат, пов'язаних із запобіганням та протидією домашньому насильству	347
РОЗДІЛ VIII. КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	350
Стаття 33. Контроль у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	350
Стаття 34. Громадський контроль за дотриманням законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству	363
ДОДАТОК	380

дотриманням підприємствами, установами та організаціями правил, норм, стандартів у межах визначених повноважень.

Крім структурного підрозділу соціального захисту населення, такі контрольні функції стосовно окремих суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, здійснюють також структурні підрозділи освіти і науки, структурні підрозділи охорони здоров'я.

Стаття 34. ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

1. Громадські об'єднання, члени або уповноважені представники таких об'єднань з дотриманням правового режиму інформації з обмеженим доступом можуть здійснювати громадський контроль за здійсненням заходів та реалізацією державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

2. Звіти за результатами громадського контролю доводяться до відома спеціально уповноважених органів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і враховуються ними під час визначення пріоритетів та основних напрямів державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також під час розроблення відповідних регіональних програм.

1. Незважаючи на те, що поняття «громадський контроль» згадується у великій кількості нормативно-правових актів, в українському законодавстві донині відсутнє уніфіковане визначення цього поняття. У сучасній доктрині адміністративного права також немає єдності щодо розуміння поняття «громадський контроль». Зокрема, пропонуються такі визначення: «громадський контроль є одним з видів соціального контролю, який здійснюється об'єднаннями громадян та самими громадянами»¹, «громадський контроль – це спостереження громадськості за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадовими особами, а також за недержавними організаціями й іншими суб'єктами при здійсненні ними владних управлінських

¹ Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю., Гордієнко Л. Ю. Державне управління: навч. посіб.; за ред. А. Ф. Мельник. Київ: Знання-Прес, 2003. 343 с. С. 150.

функцій, у тому числі й у разі виконання ними делегованих владних повноважень, яке має своєю метою забезпечення законності та дисципліни у сфері публічного управління»¹, «публічна перевірка громадянським суспільством діяльності держави на відповідність проголошеним нею цілям, коригування цієї діяльності і самих цілей, підпорядкування політики держави, діяльності її органів і посадових осіб інтересам суспільства, а також нагляд громадянського суспільства за діяльністю державних органів та органів місцевого самоврядування, спрямованою на захист і забезпечення прав і законних інтересів людини та фундаментальних свобод, і на повагу до них»² тощо. З наведених визначень можна зробити висновки, що громадський контроль є важливою формою реалізації демократії і способом залучення населення до управління суспільством та державою. Об'єктом громадського контролю є діяльність державних органів, підприємств, установ і організацій, а також поведінка окремих громадян³.

Характерні відмінності громадського контролю від будь-якого іншого виду контролю полягають у суб'єктно-об'єктній сфері і в тому, що, по-перше, громадський контроль здійснюється саме громадськістю (організованою та неорганізованою) і, по-друге, що у процесі здійснення громадського контролю контролюється виконання саме соціальних завдань, безпосередньо пов'язаних із захистом та реалізацією прав і свобод громадян, задоволенням та узгодженням соціальних потреб й інтересів населення⁴.

Основним правовим підґрунтям здійснення громадського контролю виступають положення Конституції України, зокрема ч. 2 ст. 3 (державна відповідає перед людиною за свою діяльність); ч. 2 ст. 5 (носієм суверенітету і єдиним джерелом

¹ Сківський І. Поняття та основні ознаки громадського контролю в сучасній адміністративно-правовій доктрині України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2016. Вип. 37 (3). С. 23–24. С. 24.

² Захаров Є. Громадський контроль і права людини. URL: <https://opora.lviv.ua/?p=529><http://opora.lviv.ua/?p=529>.

³ Романенко О. В. Пенітенціарна функція демократичної правової держави та роль громадянського суспільства в механізмі її реалізації: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2004. 201 с. С. 120.

⁴ Федоренко В. Л., Кагляк Я. О. Інститути громадянського суспільства та інститут громадських організацій в Україні: теоретико-методологічні та нормопроектні аспекти. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2009. № 4 (№ 4–5). С. 75–88. С. 77.

влади в Україні є народ); ч.2 ст. 34 (кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір); ст. 38 (громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами); ст. 40 (усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк). Наведені положення Основного Закону дають підстави для висновку, що право громадського контролю належить будь-якому громадянину незалежно від того, чи перебуває він у тій чи іншій громадській організації чи ні.

Загалом на сьогодні в законодавстві України виділяється три групи нормативно-правових актів, якими врегульовано питання громадського контролю: *загальні, адміністративно-процедурні та галузеві*¹. До першої групи належить законодавство, яким визначаються основні принципи, механізми і цілі контролю громадянського суспільства за діяльністю органів державної влади та які фактично виступають правовою засадою здійснення такого контролю. До цієї групи належать закони України «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про інформацію», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про громадські об'єднання» тощо. До другої групи належать нормативно-правові акти, які визначають конкретні форми, види та процедури здійснення громадського контролю. Прикладами можуть бути постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»², якою визначається порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, а також затверджується типове

¹ Поклад О. В. Громадський контроль за діяльністю поліції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2018. 207 с. С. 44.

² Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/996-2010-п>.

положення про громадські ради, та постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади»¹, яким визначається процедура сприяння проведенню громадської експертизи інститутами громадянського суспільства та громадськими радами. До третьої групи належить законодавство, що регулює питання здійснення громадського контролю в різних сферах суспільного життя. Саме до цієї групи і можна віднести Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», яким закладається правове підґрунтя здійснення громадського контролю в цій галузі.

Отже, **громадський контроль у сфері запобігання та протидії домашньому насильству** можна визначити як спостереження громадськості за діяльністю суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, і, зокрема, за виконанням чинного законодавства, дотриманням прав людини та суспільних інтересів під час прийняття владних рішень, здійснення заходів та реалізації державної політики в даній сфері.

До функцій громадського контролю у сфері запобігання та протидії домашньому насильству здоров'я можуть належати:

інформаційна функція, яка полягає у тому, що організації можуть вільно отримувати та поширювати інформацію про державну та власну діяльність у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, проводити інформаційні компанії з цього питання, агітаційну роботу тощо;

функція громадського моніторингу – здійснювана на постійній основі діяльність з узагальнення і систематизації інформації, необхідної для оцінки, аналізу та прогнозу стану і динаміки законодавства та практики його застосування з метою виявлення його відповідності запланованому результату правового регулювання, а також очікуванням учасників законодавчого процесу, посадових осіб виконавчих, судових та інших органів усіх рівнів влади, інститутів громадянського суспільства, громадян. Результати практичної реалізації функції громадського моніторингу у сфері запобігання та протидії

¹ Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: затв. постановою Кабінету Міністрів від 05.11.2008 № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

домашньому насильству мають стати основою для прийняття рішення та врахування в подальшій роботі суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству під час стратегічного планування, а також визначення пріоритетних напрямів діяльності влади у зазначеній сфері¹;

превентивна (профілактична) функція, змістом якої є участь громадян та їх об'єднань у попередженні вчинення правопорушень у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, виявлення умов і факторів, що сприяють вчиненню протиправних дій у вказаній сфері;

регулююча (коригуюча) функція, під час реалізації якої суб'єкти громадського контролю, які хоча і не мають права приймати якихось управлінських рішень з питань запобігання та протидії домашньому насильству, але можуть надавати зацікавленим посадовим особам та органам держави свої рекомендації з питань удосконалення діяльності у сфері дотримання прав і свобод людини, запобігання випадкам домашнього насильства;

соціальна функція, змістом якої є забезпечення ефективної реалізації конституційного права особи на охорону життя та здоров'я, надання допомоги жертвам домашнього насильства, участі в соціальних проектах із зазначених питань тощо.

2. Загалом виділяють дві підгрупи суб'єктів громадського контролю: організовану та неорганізовану громадськість. Частиною 1 коментованої статті, якою визначається коло суб'єктів здійснення громадського контролю у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, до таких суб'єктів віднесено лише організовану громадськість, а саме: громадські об'єднання, членів та уповноважених представників таких об'єднань.

Правові та організаційні засади реалізації права на свободу об'єднання, порядок утворення, реєстрації, діяльності та припинення громадських об'єднань визначено Законом України «Про громадські об'єднання», відповідно до якого громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.

¹ Денисенко А. П. Сутність функцій діяльності суб'єктів організації громадського контролю у сфері державного управління. *Форум права*. 2015. № 3. С. 51–56. С. 55.

Громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка.

Громадською організацією вважається громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. Громадською спілкою є громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи¹.

За оцінками фахівців, нині понад 40 організацій здійснюють проекти, спрямовані на вирішення проблеми домашнього насильства, упровадження у вітчизняну практику нових технологій соціальної роботи з профілактики насильства та надання допомоги особам, що постраждали від такого насильства, організацію та проведення навчання для фахівців, які причетні до вирішення цієї проблеми.

Серед таких організацій можна виокремити громадські організації «Ла Страда–Україна», Харківська правозахисна група (ХПГ), міжнародний гуманітарний центр «Розрада», представництва в Україні міжнародної благодійної організації «Партнерство «Кожній дитині», благодійну організацію «Надія і житло для дітей», Український фонд «Благополуччя дітей», Всеукраїнський громадський центр «Волонтер», Програми «Родина для дитини», міжнародну громадську організацію «Школа рівних можливостей» тощо.

У переліку суб'єктів здійснення громадського контролю, наведеного в ст. 34, не зазначено, що повноваження зі здійснення громадського контролю належать також окремим громадянам. Така прогалина є суттєвим недоліком відповідного положення, адже в більшості галузевих законів, наприклад, ст. 26 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» чи ст. 10 Закону України «Про національну безпеку України», передбачено особисту участь громадян у здійсненні громадського контролю. Таким чином, на практиці участь громадян у здійсненні контролю у сфері протидії та запобігання домашньому насильству забезпечуватиметься через застосування вищенаведених нормативно-правових актів загального характеру.

Крім громадян, у відповідному переліку не згадано таких можливих суб'єктів громадського контролю, як міжнародні організації, а також засоби масової інформації. І це незважаючи

¹ Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

на те, що ефективна взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, з громадськими об'єднаннями, неурядовими організаціями, засобами масової інформації та іншими заінтересованими особами, передбачена серед основних засад діяльності держави, спрямованої на запобігання та протидію домашньому насильству, як це визначено в п. 9 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

У Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами наголошено на тому, що держава повинна залучати засоби масової інформації для участі в розробленні, а також здійсненні політики щодо запобігання насильству стосовно жінок і, зокрема, домашньому насильству, та підвищення поваги до їхньої гідності¹, а не лише для висвітлення заходів у сфері боротьби та протидії домашньому насильству, як це визначено в ст. 15 і 19 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

На відміну від аналогічних положень про громадський контроль в інших галузевих нормативно-правових актах, у ст. 34 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» не визначено детального переліку конкретних заходів громадського контролю чи повноважень його суб'єктів, які були б характерними саме для даної сфери. Відповідно до положень нормативно-правових актів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також загального законодавства, що регулює діяльність громадських об'єднань і громадських рад, можна визначити такі *повноваження суб'єктів громадського контролю у сфері запобігання та протидії домашньому насильству*:

1) звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами з питань запобігання та протидії домашньому насильству;

2) одержувати в порядку, визначеному законом, публічну інформацію, що перебуває у володінні суб'єктів владних повноважень та інших розпорядників публічної інформації;

¹ Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашнє насильство та боротьбу з цими явищами, Стамбул, 11.05.2011. Ст. 17. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e>.

3) брати участь у розробленні проектів нормативно-правових актів, що стосуються питань запобігання та протидії домашньому насильству¹;

4) подавати уповноваженим органам державної влади, що здійснюють діяльність у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, обов'язкові для розгляду пропозиції з питань, щодо яких відповідний орган проводить консультації з громадськістю, а також щодо підготовки проектів нормативно-правових актів з питань формування та реалізації державної політики у відповідній сфері, удосконалення роботи органу²;

5) проводити, відповідно до законодавства, громадську експертизу діяльності органу, що здійснює діяльність у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, та громадську антикорупційну експертизу нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, які розробляє відповідний орган³;

6) здійснювати контроль за врахуванням органами державної влади, що здійснюють діяльність у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, пропозицій і зауважень громадськості, забезпечення ними прозорості та відкритості своєї діяльності, доступу до публічної інформації, яка знаходиться в їх володінні⁴;

7) брати участь у заходах у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі за власною ініціативою та/або залучатися до них суб'єктами, що

¹ Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. Ст. 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

² Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996. П. 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

³ Там само.

⁴ Там само.

здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству¹;

8) вивчати ситуацію та збирати згруповані за ознакою статі статистичні дані про факти домашнього насильства;

9) організовувати і проводити галузеві та міжгалузеві дослідження стану, причин і передумов поширення насильства, ефективності законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та практики його застосування;

10) організовувати та проводити спільні і спеціалізовані тренінги та семінари для фахівців, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також для працівників правоохоронних органів і суддів;

11) готувати звіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству, доводити їх результати до відома спеціально уповноважених органів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також контролювати, чи були враховані висновки та рекомендації цих звітів під час визначення пріоритетів та основних напрямів державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також під час розроблення відповідних регіональних програм тощо.

Під формою діяльності суб'єктів громадського контролю у сфері запобігання та протидії домашньому насильству слід розуміти передбачений нормами чинного законодавства зовнішній прояв діяльності уповноважених суб'єктів під час здійснення контролю у зазначеній сфері.

На підставі аналізу наукових поглядів та норм чинного законодавства України можна виділити наступні **форми громадського контролю у сфері запобігання та протидії домашньому насильству**:

Звернення громадян. Відповідно до Закону України «Про звернення громадян» від 02 жовтня 1996 р., під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги. Звернення громадян є важливою формою громадського контролю у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, адже такий його спосіб дозволяє уповноваженим суб'єктам: по-перше, на практиці реалізувати гарантовані їм Конституцією і законами України

¹ Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі: затв. постановою Кабінету Міністрів від 22.08.2018 № 658. П. 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

права та інтереси; по-друге, відкрито та без перешкод отримувати всю необхідну інформацію для здійснення контролю; по-третє, дає можливість оцінити реальний стан справ у досліджуваній сфері. Стосовно суб'єктів, діяльність яких контролюється, дана форма громадського контролю дозволяє їм визначити можливі шляхи покращення власної діяльності та забезпечити ефективний «зворотний зв'язок» із громадянами.

Громадська перевірка. Ця форма контролю дає змогу об'єктивно оцінити стан окремих аспектів діяльності органів та установ, на які покладаються функції щодо здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству шляхом зіставлення реальних відомостей, що стосуються якості діяльності цих органів та установ, із документальними даними, які надаються підконтрольними суб'єктами. Зазначене дозволяє не лише оцінити якість діяльності цих органів та установ, а й надати об'єктивну оцінку дієвості та ефективності управління ними.

Громадська експертиза. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» від 05 листопада 2008 р. № 976, громадська експертиза є складовою механізму демократичного управління державою, який передбачає проведення інститутами громадянського суспільства, громадськими радами оцінки діяльності органів виконавчої влади, ефективності прийняття і виконання такими органами рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх врахування органами виконавчої влади у своїй роботі¹.

Таким чином, громадська експертиза надає можливість провести оцінку ефективності діяльності певного державного органу або установи та їх посадових осіб у сфері протидії домашньому насильству, оцінити виконання державних програм у цій сфері або витрачання бюджетних коштів, оцінити якість надання соціальних послуг постраждалим особам.

Громадський моніторинг. Головними завданнями громадського моніторингу сфери запобігання та протидії домашньому насильству є такі: 1) вивчення та аналіз громадської думки щодо діяльності суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству,

¹ Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

а також щодо вдосконалення нормативно-правової бази з цих питань; 2) забезпечення своєчасного реагування суб'єктів громадського контролю на пропозиції громадян; 3) забезпечення прозорості і відкритості сфери запобігання та протидії домашньому насильству для громадськості; 4) запобігання корупції, налагодження зворотного зв'язку та співробітництва органів й установ, на які покладено функції щодо здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, із громадськістю тощо.

Участь у діяльності громадських та координаційних рад. Громадська рада є тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики¹. Такі ради утворюються при міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, обласних, районних держадміністраціях. При Міністерстві соціальної політики України також створена та функціонує громадська рада².

Також у Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, передбачено можливість утворення координаційних рад на регіональному та місцевому рівнях. До складу таких рад, окрім уповноважених представників служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, органів управління освітою, структурних підрозділів з питань охорони здоров'я місцевих держадміністрацій, центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, органів прокуратури та суду, можуть входити також представники громадських об'єднань, релігійних організацій, міжнародних організацій та іноземних неурядових організацій. Метою утворення координаційних рад є забезпечення міжвідомчої співпраці щодо реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, узгодженості заходів у сфері запобігання та

¹ Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996. П. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

² Положення про Громадську раду при Міністерстві соціальної політики України: затв. наказом Міністерства соціальної політики України від 27.04.2014 № 599. URL: <https://www.msp.gov.ua>.

протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, підвищення їх ефективності, координації проведення інформаційно-просвітницьких заходів, розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування обласними та місцевими держадміністраціями¹.

Громадські (публічні) слухання. Публічні слухання проводяться з метою: 1) впливу на формування громадської думки з питань запобігання та протидії домашньому насильству; 2) забезпечення права громадян на участь в обговоренні та прийнятті рішень з цих питань; 3) здійснення контролю за прийняттям і реалізацією рішень; 4) з'ясування думки населення з питань запобігання домашньому насильству, надання допомоги постраждалим особам. Громадське слухання як форма громадського контролю дозволяє вести ефективний діалог між громадськістю та державними органами та установами, на які покладені функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 03 листопада 2010 р. № 996 визначає основні вимоги до організації і проведення органами виконавчої влади консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. Зазначеним нормативно-правовим актом створюються всі необхідні умови для того, щоб суб'єкти мали вільний доступ до всієї необхідної інформації під час здійснення контрольних заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Подання запитів, зокрема на отримання публічної інформації. Публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена у процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених Законом України «Про доступ до публічної інформації»².

¹ Про затвердження порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі: постанова Кабінету Міністрів від 22.08.2018 № 658. П. 17, 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

² Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.

Запит на інформацію – це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що перебуває у його володінні. Запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту¹.

Значення даної форми громадського контролю у сфері запобігання та протидії домашньому насильству полягає, насамперед, у тому, що вона покликана забезпечити суб'єктів такого контролю всією необхідною інформацією для здійснення ефективних і дієвих контрольних заходів, а також формування об'єктивних, неупереджених, висновків.

Відповідно до п. 1 ст. 21 Закону України «Про інформацію», інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація.

Пунктом 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію» визначено, що конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

До інформації з обмеженим доступом у сфері запобігання та протидії домашньому насильству не можуть бути віднесені відомості про надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися і загрожують безпеці людей; про соціальне забезпечення, а також про стан правопорядку; про факти порушення прав і свобод людини; про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб.

Вивчення громадської думки. Вказана форма громадського контролю може бути здійснена шляхом проведення опитування, під яким слід розуміти одержання первинної соціологічної інформації, що ґрунтується на усному або письмовому зверненні до людей за допомогою анкети² або через анкетування, що

¹ Про затвердження порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі: постанова Кабінету Міністрів від 22.08.2018 № 658. П. 17, 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

² Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Загальний курс: підручник. 3-тє вид. Київ: Каравела, 2006. 408 с. С. 380.

передбачає опитування респондентів за допомогою чітко сформульованих і спеціально підібраних запитань.

Крім цього, вивчення громадської думки може здійснюватися шляхом: контент-аналізу інформаційних матеріалів, фокус-групи тощо, створення телефонних «гарячих» ліній, проведення моніторингу коментарів, відгуків, інтерв'ю, інших матеріалів у друкованих та електронних засобах масової інформації для визначення позиції різних соціальних груп населення та заінтересованих сторін; опрацювання та узагальнення висловлених у зверненнях громадян пропозицій та зауважень з питань реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також захисту прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства¹.

Журналістське розслідування. Дієвість журналістського розслідування визначається ефективністю виявлення, ідентифікації і запобігання шляхом оприлюднення (висвітлення) неочевидних суспільних ризиків². Журналістське розслідування є ефективним способом виявлення інформації з питань запобігання домашньому насильству, а також дозволяє розкрити його результати широкій громадськості.

3. Частина 2 коментованої статті передбачає взаємодію суб'єктів громадського контролю з уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству через підготовку та подання звітів за результатами громадського контролю. Такі звіти за результатами громадського контролю мають враховувати відповідні органи під час визначення пріоритетів та основних напрямів державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також у процесі розроблення відповідних регіональних програм.

Відповідні звіти можуть бути у формі моніторингу або звіту за підсумками певного дослідження. Так, наприклад, моніторинг ситуації реагування на домашнє насильство та

¹ Борбунюк О. О. Форми громадського контролю як засобу забезпечення законності нормативно-правових актів у державному управлінні. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 127–132. С. 128.

² Хоменко І. А. Функціональність журналістського розслідування в українському медійному просторі: погляд практика. *Current issues of mass communication*. 2013. Issue 14. С. 106–111. С. 107.

наси́льство щодо жінок у 2018 р.¹ проведено за результатами аналізу нормативних документів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та наявною практикою їх застосування, аналізу судових рішень за даною категорією справ та аналізу відповідних статистичних даних, звернень постраждалих на Національну «гарячу» лінію, експертних обговорень с фахівцями системи правосуддя, за результатами проведення тренінгів за участю суддів та прокурорів. У ньому сформульовані певні рекомендації для подальшої роботи в цьому напрямі, наприклад, для судової гілки влади, органів прокуратури України, Національної поліції України, Міністерства соціальної політики, міжнародних та донорських організацій, інших громадських організацій тощо.

Крім того, це можуть бути й інші звіти, зокрема за підсумками дослідження спроможності державних органів та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення системи роботи із запобігання та протидії домашньому насильству.

Такі звіти, зазвичай, можуть містити:

огляд національного законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, що регулює діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування, а також їхніх повноважень у сфері соціального захисту громадян, зокрема у забезпеченні роботи щодо запобігання та протидії домашньому насильству;

огляд діючої системи роботи обласної державної адміністрації щодо запобігання та протидії домашньому насильству (актуальність проблеми в регіоні; координацію роботи з питань попередження та протидії домашньому насильству; наявну систему надання послуг постраждалим у регіоні; співпрацю державних органів влади та органів місцевого самоврядування з міжнародними проектами, направленими на запобігання та розвиток системи послуг для постраждалих від насильства, а також для осіб, які його вчиняють);

аналіз спроможності громад у забезпеченні якісної роботи щодо запобігання та протидії домашньому насильству за відповідними критеріями тощо.

¹ Моніторинг ситуації реагування системи правосуддя на домашнє насильство та насильство щодо жінок: 2018. «Ла Страда-Україна». URL: https://la-strada.org.ua/ucsp_mod_library_view_329.html.

Зокрема, таку оцінку було здійснено в період з 03 вересня по 30 листопада 2018 р. в Луганській області в рамках проекту ПРООН «Верховенство права та правосуддя на рівні громад у районах України, постраждалих від конфлікту»¹. Цей проект спрямовано на підтримку постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі шляхом підвищення поінформованості працівників органів юстиції та правоохоронних органів щодо інформаційно-пропагандистської діяльності та діяльності служб підтримки постраждалих. Очікуваними результатами від реалізації проекту мають бути покращення безпеки громадян і доступ до правосуддя, а також зміцнення потенціалу, компетентності та підзвітності правоохоронних органів та органів правосуддя для якісного реагування на насильство².

Спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству враховують результати звітів громадського контролю під час визначення пріоритетів та основних напрямів державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також у процесі розроблення відповідних регіональних програм.

Так, Регіональний план заходів з реалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року³ містить такі розділи й активності, пов'язані з темою запобігання та протидії насильству як миротворча й мирозахисна діяльність: аналіз, координація та підготовка кадрів, запобігання конфліктам та насильству, допомога й реабілітація постраждалих від конфліктів. У Регіональних цільових програмах удосконалення та розвитку системи надання соціальних послуг у відповідних

¹ Звіт за підсумками дослідження спроможності державних органів та органів місцевого самоврядування Луганської області щодо забезпечення системи роботи із запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі. URL: <https://www.ua.undp.org.docx>.

² Верховенство права та правосуддя на рівні громад у районах України, постраждалих від конфлікту. URL: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/projects.html>.

³ Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 113-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

областях на 2016–2019 роки «Турбота»¹ також передбачена діяльність щодо запобігання та протидії насильству.

Звіти за результатами громадського контролю можуть подаватися не лише до органів державної влади, а й до міжнародних організацій, що здійснюють діяльність у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству щодо жінок загалом, зокрема, до Ради ООН з прав людини, Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок, Спеціального доповідача ООН з питань насильства проти жінок, його причин та наслідків, а після ратифікації Україною Стамбульської конвенції – також і до Групи експертів з дій проти насильства стосовно жінок і домашнього насильства (ГРЕВІО), що є механізмом у межах Ради Європи.

¹ Про затвердження Регіональної цільової програми вдосконалення та розвитку системи надання соціальних послуг в Луганській області на 2016 – 2019 роки «Турбота»: розпорядження Луган. обл. держ. адміністрації від 12.08.2016 № 468. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/LU160169?an=1>.